

Dagen for å tilgi Knut Hamsun er enno ikkje inne, meiner artikkelforfattaren.

Tid for å tilgi?

«La oss få en Knut Hamsuns plass.» skriv Fredrik Wandrup i Dagbladet 21. april.

INNLEGG OG UTFALL

«Dersom det norske folket skal tilgi Hamsun, er det offera som bør gå i spissen for det», skriv forfattaren Edvard Hoem i ein kommentar til Fredrik Wandrups artikkel 21.4.

same tid er han den nordmann ved sida av Quisling som gjorde mest skade for landets sak under krigen.

Han oppfordra soldatane til å kaste børsa og gå heim, han sende Nobelprismedaljen sin til Goebbels, og let seg fotografere i selskap med Adolf Hitler på bilete som gjekk verda rundt.

Ein dag er det tid for å tilgi, men den dagen er enno ikkje inne. Framleis lever det hundrevis av menneske i dette landet som fekk liv og helse ødelagt i tyske fangeleirar medan den store dikteren håna motstanden. I Norge og utlandet har eg møtt sjøfolk som aldri fekk og aldri vil få den oppreisning kulturskribentane vil gi dikteren som sat på Nørholm og talte til verda, medan syttenåringane vart torpederte i Atlanterhavet. Dersom det norske folket skal tilgi Hamsun, er det offera som bør gå i spissen for det, eller så må vi vente til grasen gror på gravene dei.

Dette er ikkje uforsonleg, det er logisk. Diktaren sjølv bad ikkje om mildare vilkår på grunn av sin kunstneriske genialitet. Riktig smaklaust blir det når ein vil knyte Knut Hamsuns namn til eit tradisjonsrikt arbeid- og industriområde på austkanten av Oslo. Når ein skal revurdere historiske posisjonar og hendingar krevst det ikkje minst pietet.

Diktaren Hamsun kan ærast med byster på stader han hadde tilknytning til, men enno ei tid vil handlemåten hans under krigen skygge for full oppreisning og tilgiving. Det smertelege paradokset Knut Hamsun må vi leva med, fordi det er slik det er: Han som gjennom romanane sine dikta ein samanhengande lovsonang til livet, vart ein medspelar for det svartaste regimet og den mørkaste perioden i vårt hundreår.

Edvard Hoem

Fuck you! er Hamsun-aksjonisten Herman Willis' hit-sen til folk med motforestillinger.

Historiens gråtekoner

Knut Hamsun. Bare navnet smeller i veggene så det holder. Det er likevel ikke nirvanas bulder vi hører i dag, men historiens gråtekoner.

Hvorfor i svarte helvete skal det være så umulig å bli gammel i dette landet uten å synes at hele etterveksten er kronidioter?

Såret, anyone?

INNLEGG OG UTFALL

Forfatteren Herman Willis vil at det igjen må bli typisk norsk å være geni - og vil gjerne ha ordet som løvevei og kunne aksjonere for Knut Hamsuns plass.

visstnok Knut Hamsun.

Det er smått med giganter i Norge. Så smått er det at vi sikkert ender med Arne Skouens plass før den eneste dikter som har gjort min generasjon noen virkelig tjeneste blir hedret med noe tilsvarende.

Joda, jeg snakker om å gi oss mennesker noe som gjør at livene våre kan henge sammen og ikke utarte i fjonghet og dill. Og å gjøre det mulig å strekke seg etter noe om man vil ha ordet som levevei. Men ikke som den blodtørstige stalinisten Hoem som etter hvert har blitt krigsseiler av alle ting, og som sitter på Grünerløkka i konstant engstelse for at torpedoen skal komme opp Akerselva og krype opp trappene hans i nattens mulm og senke ham i vannsenga. På nordmenn har blitt torpedert så ofte som Vingriksen Hoem, men ikke av tyskerne; jeg tenker vi sier kritikerne!

Aksjonistene for en Knut Hamsuns plass har ikke fortjent å henges ut som sensasjonens grabbukker. De er - jeg har snakket med dem - skikkelige folk, Shia-litteratur (SL), riktignok, men skikkelige. Og det er hatet, dette helvete etterkrigs-hatet, de vil ha slutt på, og det er ikke en oppgave som kan utsettes av hensyn til at Ebba Haslund stadig er i live.

En av dem har en onkel som i en alder av 16 lot seg narre og tjenestegjorde i Waffen-SS på Østfronten, og som under beleiringen av Leningrad svømte over elven Neva med en såret kamerat på ryggen. Jeg er stolt over en slik landsmann, selv om han fikk Jernkorset aldri så mye. Men ikke alle var det, og han henge seg i 1970.

En annen av aksjonistenes fedre ble dekorert som et juletre for å ha skutt tyskere på løpende bånd, for å ha gjort landet tjenester ingen kunne forlange av ham. Ved krigsutbruddet var han en amatør som bare fulgte den moralske lov inni seg. Jeg er enda mer kry av at det faktisk fins sånne nordmenn. Og han hevder at man ikke kan gi seg til å sortere når man skal tilgi. Den kjøper jeg.

Videre brukte en av aksjonistenes fedre krigsårene på å sitte i Tyskland som fange. Det var en riktig fæl opplevelse, om noen lurer. Og atter en annen far levde i en fjern og fremmed verdensdel med en annen etnisitet enn vår.

Så ti: de historiens gråtekoner som med liten egen erfaring og på vegne av alle andre måtte tro at aksjonistene har latt tingene gå i glemskeboken er det bare én ting å si: Fuck you! Og Knut Hamsun?

Det må igjen bli typisk norsk å være geni!

Herman Willis

Snakk ikke skinnhellig om godt og ondt, skriver Torgrim Eggen i Hamsundebatten.

Ikke snakk om krigen

En eldre mann i Arbeiderbladet mener at Hamsun var like skyldig som Goebbels. Steinar Hansson mener at de som er yngre enn ham ikke vet forskjell på godt og vondt.

Så la meg snakke om nyanser.

Hvis jeg bruker denne linjen til å si «Steinar Hansson skal dø», og noen faktisk tar oppfordringen alvorlig, hvor skyldig er jeg da? Dette spørsmålet kan vi bygge på til denne artikkelen er over.

INNLEGG OG UTFALL

Forfatteren Torgrim Eggen svarer på kritikken fra Dagbladets Steinar Hansson i Hamsundebatten med en oppfordring om død over kulturredaktøren.

La meg sitere Hansson: «Det å fortelle historier kan ofte være det samme som å være historieløs. Man vet mye, men forstår ingenting.» Jeg er helt enig med ham. Du kan ikke forstå krigen uten å ha sittet i Sachsenhausen, eller seut konvoi, som Edvard Hoem åpenbart har gjort. Og du kan ikke forstå Auschwitz hvis du bare har sittet i Sachsenhausen. Så hvor satt Hansson? Jeg er så pisselig av folk som skryter på seg krigen, fordi de kjenner noen som kjenner noen som hadde en bror som satt her eller der. Det er de folka som sier: Du forstår ingenting. Nå har de sagt det i femti år.

Jeg hadde tre fantastiske onkler. To av dem var i Waffen SS, skijegerbataljonen. Den ene fikk Jernkorset ved Leningrad, fordi han hadde svømt over Neva med en såret kamerat på ryggen. Han var seksten år da, og hang seg i 1970. Broren hans var 15 da han dro. Han havnet ti år på sinnssykeasyll (som det het da), og da han kom ut derfra var han ute av stand til å leve et normalt liv. Tredjemann (min fars bror) satt på Gimle og var redaktør for «Germaneren», det ideologiske tidsskriftet til SS i Norge. Han fortiet dette etterpå, og ble selvsagt alkoholiker.

Alle er døde nå. De så inn i sitt hjerte og så mørket der, og de klarte ikke å leve med det. Poenget er ikke hvorvidt jeg «forstår» dem eller ikke. Deres lidelse ble min. Jeg er et krigsoffer, akkurat som alle andre på min (eller Hanssons) alder. Men jeg ønsker ikke å leve livet mitt som krigsoffer. Jeg har faktisk lyst til å glemme hele greia.

Hamsun tilhørte en generasjon hvis beste hjerner hyllet Hitler. Hansson tilhører en generasjon hvis beste hjerner hyllet Stalin. Min generasjon (som Hansson meget riktig påpeker) hyller ingen, muligens Hendrix og Hamsun. Problemet med å hylle folk er at det har lett for å stryke med en og annen million.

Som en klok mann sa for rundt 2000 år siden: «La den som er ren kaste den første sten.» Undersøk mørket i ditt eget hjerte før du snakker skinnhellig om «godt» og «ondt» eller «svart» og «hvitt». Hvis du virkelig ønsker å høre refrenger som «landsviker» osv. i 1993, anbefaler jeg en tur i Bosnia. Der morer de seg kostelig med denslags ord. Problemet i Norge i dag er ikke Hamsun, det er Jan Simonsen. Og Steinar Hansson-folk som setter bilde av Hitler over en artikkel som handler om meg, kan regne med juling. Svaret på spørsmålet? Jeg er uskyldig. Men jeg burde ikke ha sagt det.

Torgrim Eggen

Svar på tiltale

Til Torgrim Eggens oppfordrende påstand om at jeg skal dø; må jeg gi ham helt rett - i det lange løp. Inntil videre gleder jeg meg over at verken gamle nazister eller nye stalinister har klart å knuse vår yttingsfrihet - som Torgrim Eggen nå får nytte godt av.

Steinar Hansson

103541